nowa era

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD ZDAJĄCEGO

symbol klasy | kod zdającego

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ

JĘZYK POLSKI – POZIOM ROZSZERZONY

☐ dysleksja

STYCZEŃ 2019

Czas pracy: 180 minut

Liczba punktów do uzyskania: 40

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron. Ewentualny brak stron zgłoś nauczycielowi nadzorującemu egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słownika poprawnej polszczyzny i słownika ortograficznego.
6. Na tej stronie wpisz swój kod.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla osoby sprawdzającej.

Powodzenia!

Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. **Określ, jaki problem podejmuje Anna Nasiłowska w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorkę, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.**

Anna Nasiłowska
Dyskont słów

Zdumiewająco rzadko zadaje się generalne pytanie o sens literatury jako zjawiska. Dla ludzi piszących i czytających, poświęcających jej dzień po dniu, żyjących nią istnienie literatury wydaje się oczywiste i skłonni są wierzyć, że należą do większości, gdyż własne głębokie przekonania zawsze wydają się racjonalne i naturalne. [...]

Literatura zawsze była fenomenem społecznym. Gatunkowi ludzkiemu potrzebna była kumulatywna pamięć, trwalsza niż doświadczenie pokolenia i szersza niż to, co da się powtórzyć w grupie znajomych. Literatura jest pamięcią ponadindywidualną, dzięki niej można na przykład przenieść się do piwnicy w czasie powstania warszawskiego (dzięki Białoszewskiemu) czy spacerować po polach bitew napoleońskich, i to i z jednej, i z drugiej strony frontu (poczytajmy np. Tołstoja). Literatura jest mocno związana z wyobraźnią historyczną, stanowi zapis, dzięki któremu doświadczenie czytającego rozszerza się o świadomość poglądów, przeżyć i reakcji ludzi, których nigdy nie spotkamy osobiście, bo żyli w innym czasie i stawiali czoła innym wyzwaniom. Dzięki literaturze doświadczenie indywidualne staje się ponadindywidualne, przeradza się we wspólną pamięć.

Wiąże się z tym także zdolność empatii. Dzięki literaturze możemy wyobrazić sobie ludzi innych od nas, i to poznając ich niejako od środka. Mogli oni przy tym być całkiem odmienni psychologicznie od nas. A więc jeśli poznamy się z panią Dulską, nie musimy jej polubić ani tym bardziej jej współczuć, bo nie ma czego, ale to jest typ, który się rozpoznaje. W pewnych okresach pisarze uważali za ważne pokazanie bohaterów z klas upośledzonych społecznie, stawiając sobie za cel istotny demokratyzację: w ten sposób dzieła literackie wpisały na trwałe w światopogląd ludzi wykształconych wrażliwość społeczną. Autorzy czy bohaterowie mogą też być bardziej od nas doświadczeni życiowo, co ma znaczenie na przykład w okresie dojrzewania [...].

Literatura kształtuje także tożsamość indywidualną. Zwłaszcza poezja proponuje formy życia wewnętrznego. Jest zapisem, który dzięki doskonałości artystycznej, skrótowości, magnetycznemu rytmowi bardzo mocno zwraca się ku naszemu „ja". To odbywa się w pełnej wolności, z dala od przymusu. Status dzieła sztuki oznacza dystans, nic nie jest narzucone, ale jeśli zechcemy o śmierci drogiej osoby pomyśleć frazą Kochanowskiego „wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim" – wolno nam. Wolno też o miłości powiedzieć jak Sęp-Szarzyński: „I nie miłować ciężko, i miłować / nędzna pociecha...". Wolno rozmawiać z Bogiem wierszami poetów. Wszystkie te zdania, cytaty poetyckie zapisane w pamięci określają pewien poziom duchowy, który dziedziczymy, jeśli zostaliśmy wprowadzeni w kulturę literacką. Pochodzą z dalekiej przeszłości, ale mogą nam być dużo bliższe niż ociekający sentymentalizmem popkulturowy obrazek z serialu. Nikt wyłącznie indywidualnym wysiłkiem nie byłby w stanie tego osiągnąć.

Podkreślając rolę wyobraźni historycznej i zapisu życia duchowego, należę do tych, którzy poza autoteliczną wartością dzieła sztuki dostrzegają głęboki sens poznawczy i psychologiczny dzieł literackich, choć uważam, że nie należy sprowadzać utworu do tych dwóch wymiarów. Dzieło jest pewną propozycją integrującą, wobec rozwoju nauk szczegółowych stanowi unikalną próbę całości, w której mieszczą się zazwyczaj dalekie od siebie sprawy i wymiary ludzkiego życia: od koncepcji metafizycznych po traumy historyczne i opis codzienności.

Anna Nasiłowska, *Dyskont słów*, Warszawa 2016.

Temat 2. **Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.**

Tadeusz Różewicz
Lawina

spadła nam na głowy lawina
kamieni kamyków kamyczków

można powiedzieć że poeci
ukamienowali poezję
słowami

tylko jąkała
Demostenes[1] dobrze
wykorzystał kamyki
obracał je
w jamie
ustnej aż do krwi
został jednym z wielkich
oratorów
świata

PS
ja też potknąłem się
o kamień już na początku drogi

Tadeusz Różewicz, *Lawina*, [w:] tegoż, *Wyjście*, Wrocław 2004.

Stanisław Grochowiak
Ars poetica[2]

Godziny przy piórze – one leczą rany,
Nawet śmierć jest daleka, jak była w dzieciństwie.
Zwierzęta domowe śpią ufnie przy twoich stopach,
A płomień świecy
Nieruchomieje jak miecz czuwający.

Wszystko, co wokół – krzesła, książki, kwiaty
Ubierają się w odświętność, powagę i czoła
Wysokie. I oto – nikczemny –
Twarzą stajesz wobec świata, jak glob naprzeciw globu.

Oto wiesz na pewno: za twoją kotarą
Jest tylko ściana, nie ma Poloniuszy[3].
Oto czujesz bezpiecznie: w środku twojej dumy
Nie zagości ni karzeł, ani też pochlebca.
Oto szepczesz zaledwie,
Układając zgłoski –
A słyszysz: księżyc dźwiękiem odpowiada.

[1] Demostenes – najsłynniejszy mówca grecki; ćwiczył wymowę, przekrzykując morze.
[2] Ars poetica – sztuka poetycka.
[3] Poloniusz – postać z *Hamleta* Szekspira; tu symbolizuje skłonność do intryg i zdrady.

Godziny przy piórze – one leczą rany,
One też wstrzymują od ran zadawania.
Patrz: podniosłeś usta, by odpluć obelgę,
A stoisz – niby dziecko –
Z usty zdumionymi.

Stanisław Grochowiak, *Ars poetica*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, Warszawa 1978.

WYPRACOWANIE

na temat nr .....

UZUPEŁNIA OSOBA SPRAWDZAJĄCA!

Ocena wypowiedzi argumentacyjnej

	A Określenie problemu	**B** Sformułowanie stanowiska	**C** Poprawność rzeczowa	**D** Zamysł kompozycyjny	**E** Spójność lokalna	**F** Styl tekstu	**G** Poprawność językowa	**H** Poprawność zapisu
Liczba punktów możliwych do uzyskania	**9**	**9**	**2**	**6**	**2**	**4**	**4**	**4**
	6	**6**		**3**	**1**	**2**	**2**	**2**
	3	**3**						
	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Liczba przyznanych punktów	A + B		C	D	E	F	G	H

Uzasadnienie przyznania 0 punktów w kategorii	
A	
B	

Ocena interpretacji porównawczej

	A Koncepcja porównywania	**B** Uzasadnienie tezy	**C** Poprawność rzeczowa	**D** Zamysł kompozycyjny	**E** Spójność lokalna	**F** Styl tekstu	**G** Poprawność językowa	**H** Poprawność zapisu
Liczba punktów możliwych do uzyskania	**6**	**12**	**2**	**6**	**2**	**4**	**4**	**4**
	4	**8**		**3**	**1**	**2**	**2**	**2**
	2	**4**						
	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Liczba przyznanych punktów	A + B		C	D	E	F	G	H

Uzasadnienie przyznania 0 punktów w kategorii	
A	
B	

Brudnopis *(nie podlega ocenie)*